

ÖZNE

Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları

BİLİM ve TOPLUM ÇALIŞMALARI

33. Kitap | Güz 2020

cizgi
KİTAPÇI

ÖZNE
33. Kitap-Güz 2020

Bilim ve Toplum
Çalışmaları

ÖZNE

Güz 2020- 33. Kitap

Bilim ve Toplum Çalışmaları

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa GÜNAY (Çukurova Üniv.)

YAYIN KURULU

Birdal Akar, Yasemin Akış, Zehragül Aşkın,
Esra Çağrı, Aylin Çankaya, Gülsun Dülger,
H. Haluk Erdem, Sadık Erol Er, Mustafa Günay,
Celal Gürbüz, Güncel Önkal.

BU SAYININ EDITÖRÜ

Prof. Dr. Remzi Demir (Ankara Üniv.)
Doç. Dr. Ömer Faik Anlı (Ankara Üniv.)

EDITÖR YARDIMCISI

Ali Güney(Sosyal İnovasyon Ajansı)

İLETİŞİM

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
Felsefe Grubu Eğitimi Bölümü
01330 Balcalı/Adana/Türkiye

e-posta: mgunay@cu.edu.tr,
f.mustafagunay@gmail.com

Web adresi: <http://oznefelsefesanat.blogspot.com>

Kurumsal Abonelik : 200 TL
Posta çeki : 1097014- Mustafa Günay adına

Yayıncı Sertifika No: 17536
ISBN: 978-605-196-541-3
Baskı: Topaloğlu Matbaa 44504

ÇİZGİ KİTABEVİ

Sahibiata Mah. Mimar Muzaffer Caddesi
Helvacıoğlu Apt. No:41/1 – Meram / Konya
Tel: 0332 353 62 65 – 353 62 66

Alemdar Mah.Çatalçeşme Sk. No:42/2
Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 514 82 93
www.cizgikitabevi.com

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Oğuz Adanır (9 Eylül Üniv.),
Prof. Dr. Hasan Aslan (Akdeniz Üniv.),
Prof. Dr. Zehragül Aşkın (Mersin Üniv.)
Prof. Dr. Gönül Bünyadzade (Azerbaycan
Milli İlimler Akademisi, Felsefe,
Sosyoloji ve Hukuk Enstitüsü)
Prof. Dr. Sebahattin Çevikbaş (Muğla Üniv.),
Pof. Dr. Betül Çotuksöken (Maltepe Üniv.),
Prof. Dr. A. Kadir Çüçen (Uludağ Üniv.),
Prof. Dr. H. Haluk Erdem (Ankara Üniv.),
Prof. Dr. Hatice Nur Erkızan (Muğla Üniv.),
Prof. Dr. Doğan Göçmen (9 Eylül Univ.)

Prof. Dr. Ülker Gökberk (Reed College-Amerika)
Prof. Dr. Sevinç Güçlü (Akdeniz Üniv.),
Prof. Dr. Adnan Gümüş (Çukurova Üniv.),
Prof. Dr. Ali Osman Gündoğan (Muğla Üniv.),
Prof. Dr. Selahaddin Halilov (UFAD-Uluslararası
Felsefe Araştırmaları Derneği-İstanbul),
Prof. Dr. Vanessa Lemm(Flinders Üniversitesi-
Avustralya)
Prof. Dr. Doğan Özlem (Emekli)
Prof. Dr. Ali Utku (Atatürk Üniv.),
Prof. Dr. Ahmet Sarı (Atatürk Üniv.)
Prof. Dr. Ebulfaz Suleymanov (Üsküdar Üniv.),
Prof. Dr. Gina Zavota(Kent State Üniversitesi-ABD)
Doç. Dr. Sadık Erol Er (Çukurova Üniv.)
Doç. Dr. Gerrit Steunebrink (Radboud Üniversitesi-
Hollanda)
Doç. Dr. Marzenna Jakubczak (Cracow Üniv.-
Polonya)
Doç. Dr. Mustafa Günay (Çukurova Üniv.),
Doç. Dr. Mustafa Yıldırım(Çankırı Üniversitesi)
Dr. Adnan Onart (Boston Üniversitesi-Amerika)

Bu Sayının Hakemleri:

Prof.Dr. Remzi Demir
Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan
Prof. Dr. Ertuğrul Rufayi Turan
Prof. Dr. Aydan Turanlı
Doç.Dr. Ömer Faik Anlı
Doç.Dr. İnan Kalaycıoğulları
Doç. Dr. Sadık Erol Er
Doç. Dr. Mustafa Günay

Yıl: 16 - Sayı: 33
Baskı Tarihi: Aralık 2020
Özne hakemli bir yayındır. Yılda iki kez çıkar.
Philosopher's Index içinde yer almaktadır.

ÖZNE

Autumn 2020- 33. Issue

Science and Society Studies

Editor:

Mustafa GÜNAY (Çukurova Univ.)

Editorial Board:

Birdal Akar, Yasemin Akış, Zehragül Aşkın,
Esra Çağrı, Aylin Çankaya, Gülsun Dülger,
H. Haluk Erdem, Sadık Erol Er, Mustafa Günay,
Celal Gürbüz, Güncel Önkal.

Editor of This Issue:

Prof.Dr. Remzi Demir (Ankara Univ.)
Assoc. Prof. Dr... Ömer Faik Anlı (Ankara Univ.)

Assistant Editör:

Ali Güney (Social Innovation Agency)

Mailing Address:

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
Felsefe Grubu Eğitimi Bölümü
01330 Balcalı/Adana/Türkiye

e-mail: mgunay@cu.edu.tr,
f.mustafagunay@gmail.com

Web: <http://oznefelsefesanat.blogspot.com>

Corporate Subscription: 200 TL
Postal Cheque: 1097014- On Behalf Of *Mustafa Günay*

Publisher Certificate No: 17536
ISBN: 978-605-196-541-3
Print: Topaloğlu Matbaa 44504

ÇİZGİ KİTABEVİ / PUBLICATIONS

Sahibiata Mah. Mimar Muzaffer Caddesi
Helvacıoğlu Apt. No:41/1 – Meram / Konya
Tel: 0332 353 62 65 – 353 62 66

Alemdar Mah.Çatalçeşme Sk. No:42/2
Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 514 82 93
www.cizgikitabevi.com

Board of Consultants

Prof. Dr. Oğuz Adanır (9 Eylül Univ.)
Prof. Dr. Hasan Aslan (Akdeniz Univ.)
Prof. Dr. Zehragül Aşkın (Mersin Univ.)
Prof. Dr. Gönül Bünyadzade (Azerbaycan Milli
İlimler Akademisi, Felsefe, Sosyoloji ve Hukuk
Enstitüsü)
Prof. Dr. Sebahattin Çevikbaş (Muğla Univ.)
Pof. Dr. Betül Çotuksöken (Maltepe Univ.)
Prof. Dr. A. Kadir Çüçen (Uludağ Univ.)
Prof. Dr. H. Haluk Erdem (Ankara Univ.),
Prof. Dr. Hatice Nur Erkızan (Muğla Univ.)

Prof. Dr. Doğan Göçmen (9 Eylül Univ.)
Prof. Dr. Ülker Gökberk (Reed College-Amerika)
Prof. Dr. Sevinç Güçlü (Akdeniz Univ.)
Prof. Dr. Adnan Gümüş (Çukurova Univ.)
Prof. Dr. Ali Osman Gündoğan (Muğla Univ.)
Prof.Dr. Selahaddin Halilov (UFAD-Uluslararası
Felsefe Araştırmaları Derneği-İstanbul)
Prof. Dr. Vanessa Lemm(Flinders University-Australia)
Prof. Dr. Doğan Özlem (Emeritus)
Prof. Dr. Ali Utku (Atatürk Univ.)
Prof. Dr. Ahmet Sarı (Atatürk Univ.)
Prof. Dr. Ebulfez Suleymanov (Üsküdar Univ.)
Prof. Dr. Gina Zavota(Kent State University-USA)
Assoc. Prof. Dr. Sadık Erol Er (Çukurova Univ.)
Assoc. Prof. Dr. Gerrit Steunebrink (Radboud Univ.-
Netherlands)
Assoc. Prof. Dr. Marzenna Jakubczak (Cracow Univ.
– Poland)
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Günay, (Çukurova Univ.)
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Yıldırım(Çankırı
Universitesi)
Dr. Adnan Onart (Boston Univ.-USA)

Board of Referees:

Prof.Dr. Remzi Demir
Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan
Prof. Dr. Ertuğrul Rufayi Turan
Prof. Dr. Aydan Turanlı
Assoc. Prof. Dr... Ömer Faik Anlı
Assoc. Prof. Dr... İnan Kalaycıoğulları
Assoc. Prof. Dr.. Sadık Erol Er
Assoc. Prof. Dr... Mustafa Günay

Year 16 -Issue: 33- Autumn 2020-
Özne is a bi-annual philosophical journal and listed
in *Philosopher's Index*.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	9
Bilim ve Teknoloji Politikalarının Kısa Tarihi / <i>Ergun Türkcän</i>	13
Bilgi, Bilimsel Bilgi ve Toplum Çalışmaları, Kalkınmacı Paradigmanın Sürdürülemez Hale Gelmesi Karşısında Nasıl Bir Yeniden Biçimlenme Yaşiyor? / <i>İlhan Tekeli</i>	47
İslâm Dünyası'nda Bilim ve Felsefe Anlayışının Dönüşümü / <i>Remzi Demir</i>	63

BİLİM İNCELEMELERİ: TEORİK-TARİHSEL BAKIŞ

Normatif Bilimin İmkânları / <i>Abdülkadir Öncel, Özlem Kuyu, Ramazan Ertel</i>	85
Bilim Planlanabilir mi? Bernal-Polanyi Tartışması Bağlamında Güncel Bir Sorun / <i>Vural Başaran</i>	111
Dışsalıcı Bilim Tarihi Denemesi - Bilim İktisat İlişkisi / <i>Deniz Hasançebi</i>	125
Bilim Tarihi Disiplinine Sınır Çizme Denemeleri: Adivar ve Mossensohn'un Osmanlı Bilim Tarihine Bakışı / <i>Selin Kara</i>	139
Zanaattan Teknolojiye: Teknoloji Tarihinde Paradigmalar ve Dönüşümler / <i>Alper Atasoy</i>	159
Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Üniversite Reformu Işığında: Beyin Göçü (Beşerî Sermaye Kaybı) ile Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Gelişimi İlişkisi / <i>Ayşe Işılak</i>	179
Salgının Bilimi: Erken Modern Osmanlı'da Çözüm Arayışı / <i>Osman Süreyya Kocabaş</i>	195

BİLİM İNCELEMELERİ: FELSEFİ BAKIŞ

Felsefenin Bilimle Koşutluğu ve Ayrılığı / <i>Ali Timuçin</i>	213
Bilimsel Bilgi Üzerine Yeni Bir Perspektif Denemesi: Simetrik Hareket / <i>Gözde Geçimli</i>	235
Temsilden Nesneye: Küresel Deniz Seviyesi Eğrisinin Çizilmesi ve Dışsallık Etkisi Problemi / <i>Erdem Bekaroğlu</i>	253
Kültür, Bilgi ve İktidar: Hakikat Rejiminin Yorumlayıcı İktidarından Doğrunun Onay Veren İktidarına Geçiş / <i>Murat Coşkun</i>	271
Büyük Veri Çağında Merkezi Planlama Meselesi: Dijital Korumacılık mı, Sansür mü? / <i>Gizem Yardımcı, Altuğ Yalçıntaş</i>	291
Jean Jacques Rousseau'nun Bilim, Sanat ve Aydınlanma Eleştirisi / <i>Zeynep Ekşici</i>	307

KURUMSAL MANZARA

- Türkiye’de Bilim ve Toplum Çalışmalarının Kurumsal Yapısına Dair Söyleşiler /
Ömer Faik Anlı, Ali Güney 325
- Ankara Üniversitesi’nde “Bilim ve Toplum Çalışmaları” / *Melek Dosay Gökdoğan* 349

ÇEVİRİ

- Bilim Tarihi ve Felsefesinde 10 Mesele / *Peter Galison*; Çeviren: Mustafa Çakıroğlu 353

KİTAP DEĞERLENDİRME

- Bilim, Teknoloji ve Toplum -Sosyolojik Bir Yaklaşım- / *Zübeyde Demircioğlu*..... 373

DİĞER YAZILAR

- The Sleeper Filminde Gözetleme Teması Bağlamında Foucault ve Bauman’da
Panoptikon’un Temelleri / *M. Can Kibritoğlu*..... 379
- Kierkegaard’un *Kaygı*’sından Camus’nün *Başkaldırı*’sına / *Mustafa Ağaoğlu* 391

- YAZARLAR HAKKINDA 405

CONTENTS

CONTENTS.....	6
PREFACE	11
A Brief History Of Policies Of Science And Technology / <i>Prof. Dr. Ergun Türkcan</i>	13
How Does Knowledge, Scientific Knowledge and the Community Studies Experience a Restoration in the Face of Unsustainability of the Developmentalist Paradigm? / <i>Prof. Dr. İlhan Tekeli</i>	47
The Transformation Of Science And Philosophy In The Islamic World/ <i>Remzi Demir</i>	63
The Possibilities of Normative Science/ <i>Abdulkadir Öncel, Özlem Kuyu, Ramazan Ertel</i>	85
Can Science Be Planned? A Contemporary Problem in the Context of Bernal-Polanyi Debate/ <i>Vural Başaran</i>	111
Essay on Externalist History of Science- Relation between Science and Economy/ <i>Deniz Hasançebi</i>	125
History of Science Discipline Boundary Trials: Adivar and Mossensohn's Perspectives on Ottoman History of Science/ <i>Selin Kara</i>	139
From Artisanship to Technology: Paradigms and Transformations in the History of Technology/ <i>Alper Atasoy</i>	159
In the light of First University Reform: Relation of Brain drain (or) migration with the Science and Technology Development of Turkey/ <i>Ayşe Işılak</i>	179
The Science of Epidemic: Seeking Solutions to Outbreaks in the Early Modern Ottoman/ <i>Osman Süreyya Kocabaş</i>	195
The Parallelism and the Difference between Philosophy and Science/ <i>Ali Timuçin</i>	213
A New Perspective Attempt on Scientific Knowledge: Symmetrical Movement/ <i>Gözde Geçimli</i>	235
From Representation to Object: Drawing the Global Sea-Level Curve and 'Distance Lends Enchantment' Problem/ <i>Erdem Bekaroğlu</i>	253
Culture, Knowledg And Power: Transition From The Interpretative Power Of The Authentic Regime To THE Approval Power Of The Truth/ <i>Murat Coşkuner</i>	271
The Issue Of National Planning In The Age Of Big Data: Digital Protectionism Or Censorship?/ <i>Gizem Yardımcı, Altuğ Yalçıntaş</i>	291
Jean Jacques Rousseau's Criticism of Science, Art and Enligtenment/ <i>Zeynep Ekşici</i>	307

Interviews On The Institutional Structure Of Science And Technology Studies In Turkey/ <i>Ömer Faik Anlı, Ali Güney</i>	325
Science And Society Studies At Ankara University/ <i>Melek Dosay Gökdoğan</i>	349
Ten Problems in History and Philosophy of Science/ <i>Peter Galison</i>	353
Book Review: Science, Technology and Society –A Sociological Approach/ <i>Zübeyde Demircioğlu</i>	373
Fundamentals of Panopticon in Foucault and Bauman in the Context of the Surveillance Theme in the Movie The Sleeper/ <i>M. Can Kibritoğlu</i>	379
Concerns From Kierkegaard To Camus' Revolt/ <i>Mustafa Ağaoğlu</i>	391

NORMATİF BİLİMİN İMKÂNLARI

Abdulkadir ÖNCEL

Özlem KUYU

Ramazan ERTEL

Kaynakça

- Barnes, B. (1990). *Bilimsel Bilginin Sosyolojisi* (1. Bs.). (Çev. H. Arslan). Ankara: Vadi.
- Benton, T., ve Craib, I. (2018). *Sosyal Bilim Felsefesi*. (Çev. Ü. Tatlıcan ve B. Binay). Bursa: Sentez.
- Bhaskar, R. (2017). *İnsan Bilimlerinin Felsefi Eleştirisi: Natüralizmin Olanaklılığı*. (Çev. V. S. Öğütte). Ankara: Nika.
- Bilgili, A. (2013). *Sosyal Etkenlerin Bilimsel Bilginin Oluşumundaki Rolünün Analizi: Kuhn ve Güçlü Program Örneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bourdieu, P. (2004). *Science of Science and Reflexivity*. (Çev. R. Nice). UK: The University of Chicago and Polity Press.
- Danermark, B. vd. (2018). *Toplumu Açıklamak*. (Çev. Ü. Tatlıcan). Ankara: Phoenix.
- Demir, Ö. (1992). *Bilim Felsefesi*. İstanbul: Ağaç.
- Demir, M. (2014). Laboratuvar Yaşamının Antropolojisi: Bruno Latour'un Bilim İncelemeleri ve Metafizik Sonuçları. *Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 19(36): 145-196.
- Etil, H. ve Demir, M. (2014). Pierre Bourdieu'nün Bilim Sosyolojisine Katkısı: Alan Teorisi, Habitus Cini ve Refleksivite Talebi. *Cogito*, 76: 312-349.
- Inglis, D. (2005). Book Review: Science of Science and Reflexivity. *European Journal of Social Theory*, 8(3), 375-379.
- Karakayalı, N. (2014) Bourdieu, Adorno ve Sosyolojik Düşüncenin Sınırları, *Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi* (3. Bs.) içinde, (s. 227-253). İstanbul: İletişim.
- Koytak, E. (2012). Tahakküme Hükmetmek: Bourdieu Sosyolojisinde Toplum ve Bilim İlişkisi. *Sosyoloji Dergisi*, 3(25): 85-101.
- Kuhn, T. S. (2016). Bilimsel Araştırmada Dogmanın İşlevi. (Çev: B. Yıldırım). B. Balkız ve V.S. Öğütte (Der). *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri-Temel Yaklaşımlar, Kavramlar ve Tartışmalar* (2. Bs.) içinde (s. 186-208). Ankara: Doğu Batı.
- Kuhn, T. S. (1999). Logic of Discovery or Psychology of Research? I. Lakatos ve A. Musgrave (Der.), *Criticism and the Growth of Knowledge* içinde (s. 1-23). London: Cambridge University Press.
- Kuhn, T. S. (1991). *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* (3. Bs.). (Çev. N. Kuyaş). İstanbul: Alan.
- Latour, B. ve Woolgar, S. (1986). *Laboratory Life. The Construction of Scientific Facts*. New Jersey: Princeton University Press.
- Merton, R. (2016). Bilimin Normatif Yapısı. (Çev: K. İnal). B. Balkız ve V.S. Öğütte (Der.), *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri: Temel Yaklaşımlar, Kavramlar ve Tartışmalar* (2. Bs.) içinde (s. 157-170). Ankara: Doğu Batı.
- Mulkay, M.J. (2016). Bilimsel Gelişime Dair Üç Model. (Çev: V. S. Öğütte). B. Balkız ve V.S. Öğütte (Der.), *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri: Temel Yaklaşımlar, Kavramlar ve Tartışmalar* (2. Bs.) içinde (s. 294-312). Ankara: Doğu Batı.
- Öğütte, V. S. (2019) *Kurumların Sosyal Gerçekliği: İlişkisel Realist Bir Yaklaşım*, Ankara: Phoenix.
- Öğütte, V. S., Açık-Turğuter, E. ve Banguoğlu, T. (2019). *Biyoloji Biliminden Toplumsal Dünyaya Bakmak*. Ankara: Doğu Batı.
- Öğütte, V. S. ve Balkız, B. (2016). Bilim Sosyolojisi Üzerine Bazı Tespitler ve Gündem Önerileri. B. Balkız ve V.S. Öğütte (Der.), *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri: Temel Yaklaşımlar, Kavramlar ve Tartışmalar* (2. Bs.) içinde (s. 13-29). Ankara: Doğu Batı.
- Panofsky, A. L. (2010). A Critical Reconsideration of the Ethos and Autonomy of Science. C. Calhoun (Der), *Robert K. Merton: Sociology of science and sociology as science* içinde (s. 140-163). Columbia University Press.
- Sismondo, S. (2016). *Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Yaklaşımı: Temeller*. (1. Bs.). (Çev. S. Sayğan ve Ü. Tatlıcan). Ankara: Epos.
- Slattery, M. (2014). *Sosyolojide Temel Fikirler*. (Çev. Ü. Tatlıcan ve G. Demiriz). İstanbul: Sentez.
- Sunar, L. (2007). Batı Düşüncesinde Yeni Arayışlar ve Roy Bhaskar'ın Eleştirel Realizm Felsefesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(15), 85-100.
- Şen, S. (2014) Pierre Bourdieu Sosyolojisinde Düşünümsellik. *Cogito*, 76: 366-388. İstanbul: Yapı Kredi.
- Türk, D. (2012). Eleştirel Gerçekçilik Üzerine, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67(3), 189-217.
- Yardımcı, A. B. (2019). Bilimsel Bilginin Sosyolojisi ve Keşif Gerekçelendirme Ayrımı Üzerine. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, S. 28. Güz, 387-403.